

Motion till riksdagen 2005/06:N307

av Lars Lindblad m.fl. (m)

Energipolitiken i Skåne

Motionen delad mellan flera utskott

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en återstart av kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om effektskatten på kärnkraft.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppgradering av befintliga kärnkraftverk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för kraftvärmeproduktionen.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnad av naturgasnätet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljö- och detaljplanprövning vid vindkraftsetablering.³
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella minimiregler för respektavstånd mellan bebyggelse och vindkraft.³
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en särskild gränsvärdesnorm för buller från vindkraftverk.³
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella planeringsmål och riksintresseområden för vindkraftens utbyggnad.³
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vindkraftens ekonomiska förutsättningar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av mångfald på energimarknaden och Skånes framtida energiförsörjning.

¹Yrkande 2 hänvisade till SkU.

²Yrkande 4 hänvisat till MJU.

³Yrkandena 6–9 hänvisade till BoU.

Fel! Okänt namn på

2 En energipolitik som släcker ned

Sverige har fram till slutet av 1990-talet haft ett väl fungerande energisystem. Tack vare vattenkraft och kärnkraft har utsläppen av miljöskadliga ämnen från elproduktionen varit små. Försörjningstryggheten har varit god. Sverige har sällan haft problem med effektbrist i elsystemet. Men under de två senaste mandatperioderna har energipolitiken blivit alltmer misskött. Den onödiga avvecklingen av Barsebäck är symbolen för detta. Misskötseln har lett till att Sverige successivt tappar kontrollen över elförsörjningen.

Sveriges elanvändning ökar successivt och kommer att fortsätta öka enligt regeringens egen expertmyndighet (Energimyndighetens prognos augusti 2005). I hela Norden ökar elbehovet snabbare än i Sverige. Den årliga ökningen motsvarar vissa år produktionen i en Barsebäcksreaktor. Investeringarna i ny elproduktion bedöms inte bli lika stora. Vid torrår bedöms inte ens Danmarks stora reserv av kolkraft att räcka, utan det krävs nettoimport till Norden trots full produktion med kolkraft.

Regeringens energipolitik har ingen lösning för att säkra tillförseln av el. Samtidigt som regeringen planerar för en fortsatt avveckling av kärnkraften redovisar Energimyndigheten att elanvändningen kommer att öka. Regeringens dyra åtgärder för att minska elanvändningen stöds inte av Energimyndighetens prognoser. Elsystemet blir mer ansträngt. Situationen förvärras av ständigt höjda skatter på el och energi, vilket hindrar investeringar i ny elproduktion. I årets budgetproposition höjs effektskatten på kärnkraft, vilket hindrar vissa effekthöjningar i befintliga kärnkraftverk.

Sverige måste återigen bygga upp en trygg energiförsörjning. Kärnkraften, som tillsammans med vattenkraften utgör stommen i elförsörjningen, måste behållas. Därutöver måste investeringar i ny elproduktion genomföras för att eliminera problemet med effektbrist, öka utbudet på elmarknaden och minska beroendet av utländsk kolkraft.

3 Södra Sveriges effektproblem

Om vi får en kall vinter av den typ som inträffar vart tionde år har vi en synnerligen ansträngd effektsituation i Sverige. Vi klarar situationen om samtliga produktionsanläggningar och hela stamnätet fungerar perfekt. Skulle något enda större kraftaggregat falla ur, får vi för första gången i modern tid uppleva att delar av Sverige måste släckas ned. Svenska Kraftnäts rapport om effektförsörjningen (augusti 2005) visar att läget är allvarligt. Skåne kan bli den region som drabbas värst.

Vad gäller Sydsveriges elförsörjning är situationen särskilt ansträngd till följd av stängningen av Barsebäck, vilket också understryks av det stora elavbrott som skedde under september 2003. Förstärkningar i stamnätet gör det möjligt att överföra el norrifrån till Sydsverige, men det innebär inte någon förbättring av effektbalansen för hela landet. Det enda som varaktigt kan

förbättra situationen i Sydsverige är att det finns en tillräckligt stor kapacitet för elproduktion.

4 Kärnkraften är viktig för Skånes utveckling

1997 års energiuppgörelse bör rivas upp. Det innebär att Barsebäck 1 och 2 tillåts återstartas. Barsebäck skulle ge en betydande elproduktion i ett område med brist på elproduktion.

Sverige är beroende av utländsk kolkraft som står för elproduktionen på marginalen i Nordeuropa (Energimyndighetens rapport "Marginal elproduktion och CO₂-utsläpp i Sverige").

Sydsverige drabbas särskilt av att Sverige förlitar sig på utländsk kolkraft. Kraftverken som eldas med kol ligger nära Sydsverige. Utsläppen från danska och tyska kolkraftverk ger avsevärda effekter på Sydsverige, bland annat när det gäller försurande utsläpp. Om Barsebäck återstartas skulle det minska användningen av kolkraft i det nordiska elsystemet.

5 Uppgradera kärnkraften – sänk effektskatten

Effektskatten, eller som den nu kallas i budgetpropositionen – kärnkraftsskatten – är en skatt på den termiska effekten i en kärnreaktor.

Från början var effektskatten utformad som en produktionsskatt på kärnkraftsproducerad el och uppgick till 0,2 öre per kWh. Denna infördes 1984 och höjdes i flera steg fram till år 2000 då den var 2,7 öre/kWh. Den motsvarande produktionsskatten på vattenkraft togs bort 1997 och tanken var att också skatten på kärnkraftsel skulle tas bort. I stället höjdes den och gjordes om till effektskatt från och med 2001, vilket skedde på initiativ av Miljöpartiet i förhandlingar med Socialdemokraterna.

I regeringens och samarbetspartiernas budgetproposition för 2006 föreslås att effektskatten höjs med 85 procent från och med 1 januari 2006. Efter den höjningen kommer effektskatten att motsvara 5 öre per kWh att jämföra med de ursprungliga 0,2 öre per kWh.

Effektskatten påverkar lönsamhetskalkylerna för investeringar som kan ge förlängd drifttid och högre effekt i kärnkraftverk. Om den förväntade avkastningen blir för låg kommer företagen att avstå från investeringen. Konsekvensen av detta kan bli att ny kraftproduktion inte tillkommer i den utsträckning den hade gjort om skatten inte funnits. Därmed skulle också det långsiktiga jämviktspriset på el höjas.

Avkastningskraven på investeringar i svenska kärnkraftverk är väldigt höga, vilket beror på hot om fortsatt avveckling i kombination med att avvecklingslagen endast ger ersättning för 40 års drift vid en eventuell avveckling.

Fel! Okänt namn på

En ytterligare effekt är att de svenska elproducenternas konkurrenssituation snedvrids. Om ambitionen är att avreglera den europeiska elmarknaden och skapa enhetliga regler och skatter för att underlätta handeln över gränserna går effektskatten i motsatt riktning. Effektskatten saknar motstycke i alla andra länder.

Sammantaget kommer effektskatten att hindra effekthöjningar av svenska kärnkraftverk samt förkorta livslängden på svenska kärnkraftverk. Detta innebär ett antal tusen förlorade jobb om man räknar in alla underleverantörer som inte får beställningar. Den lokala sysselsättningen i kärnkraftskommunerna drabbas. Effektskatten bör i första hand sänkas och på sikt avskaffas helt. Den är ett misslyckande i det svenska energiskattesystemet som enbart gagnar utländsk kolkraft.

Energipolitiken bör tydligt deklarerat att svenska kärnkraftverk skall upgraderas för att ersätta miljösadlig elproduktion och trygga tillgången på elenergi i södra Sverige.

6 Satsa på effektiv kraftvärme i Skåne

Trots beroendet av importerad kolkraft är den svenska kraftvärmeproduktionen underutvecklad. Förklaringen är bland annat att det svenska skattesystemet missgynnade kraftvärmerna till 2004. Det problemet är undanröjt, men samtidigt har regeringen missgynnade kraftvärmerna i fördelningen av utsläppsrätter, vilket äventyrar investeringar i effektiv kraftvärme med naturgas.

Naturgas har stora fördelar i kraftvärmeproduktion, eftersom elutbytet blir dubbelt så stort med naturgas jämfört med biobränsle eller kol på samma värmeunderlag. Därför kan naturgaseldad kraftvärme ersätta dubbelt så mycket kolkondenskraft på den internationella elmarknaden.

Sydsverige har stora möjligheter att bidra till uppbyggnad av ren kraftvärmeproduktion som eliminerar kolkraftsberoendet. I stora delar av Skåne är naturgasnätet utbyggt, vilket är en förutsättning för ett ekonomiskt och miljömässigt utnyttjande av kraftvärmerna. En fortsatt utbyggnad av naturgasnätet i Skåne skulle ytterligare förbättra möjligheterna till investeringar i små kraftvärmeanläggningar.

I Malmö finns konkreta planer på att bygga ett effektivt kraftvärmeverk på kommersiella villkor. Verket blir av samma typ som den moderna anläggning som nu byggs i Göteborg. Dessa planer bör uppmuntras, eftersom det är den enskilda åtgärd som bäst undanröjer risken för effektbrist i södra Sverige. En sådan anläggning kommer i praktiken att flytta elproduktion från dansk kolkraft till effektiv skånsk kraftvärme, samtidigt som den bidrar till ny sysselsättning i Skåne. Värmeunderlaget i Malmö kommer att utnyttjas på bästa sätt från miljösynpunkt.

7 Satsa på naturgas och biogas

Skåne har goda förutsättningar för mångfald på energimarknaden tack vare det befintliga naturgasnätet i västra delen av regionen. En fortsatt utbyggnad av naturgasnätet i östra regiondelen möjliggör att naturgas kan ersätta andra fossila bränslen. En utbyggnad av naturgasnätet underlättar också för ökad produktion och användning av biogas. Utan ett naturgasnät riskerar biogas att endast bli ett begränsat lokalt alternativ med en småskalig och dyr infrastruktur.

Skåne har också goda förutsättningar för produktion av biogas med hjälp av gödsel från jordbruket, restprodukter från livsmedelsindustrin och slam från reningsverk samt odlad gröda. I jordbruket bidrar biogasproduktion till minskade utsläpp av näringsämnen.

Användning av naturgas och biogas i fordon (fordonsgas) är fördelaktigt, särskilt i städer. Fordonsgas ger inga utsläpp av partiklar och låga utsläpp av andra föroreningar. Bussar som drivs med fordonsgas ger lägre buller än dieselbussar, vilket underlättar boende och bostadsbebyggelse i stadskärnor.

En stor satsning på fordonsgas sker i Tyskland. Det är viktigt att utvecklingen av nya fordonsbränslen är harmoniserad med grannländerna och att samma bränslen kan erbjudas både i Tyskland och i södra Sverige.

8 Vindkraften är ett komplement – inte en huvudlösning

Vindkraften bidrar inte med utsläpp till luft när den används. En viss utbyggnad av vindkraften bör kunna ske i Sverige. Men regeringens förhoppning att vindkraften skall bidra med 10 TWh el är inte trovärdig. Det skulle kräva enorma subventioner och oacceptabla ingrepp i landskapet.

På allt fler platser märks i dag ett tydligt motstånd mot vindkraft från berörda närboende. Detta gäller inte minst i det tätbefolkade Skåne.

Det finns en rad problem kring vindkraften som måste belysas. Närboende till vindkraft kan störas av ett ”svoschande” buller och infraljud. Blinkande skuggeffekter från rotorbladen är ett annat bekymmer som inte bör negligeras. Dessutom kan fågelliv och fisk påverkas. Fler studier behövs. Vindkraften kräver också nya elledningar för att koppla samman kraftverken med elnätet. Dessa ledningar är också ett ingrepp i landskapet.

Vindkraftsparker på land eller till havs bör betraktas som industrietableringar. Därför är det viktigt att varje etablering av vindkraft genomgår en fullvärdig miljöprövning och att kommunen upprättar detaljplan. Man måste ta stor hänsyn till närboende och omgivande miljö.

Vi anser att nationella minimiregler för respektavstånd mellan bebyggelse och vindkraft bör tas fram. Reglerna bör vara dispositiva, närboende skall kunna godkänna att minimiavstånd underskrids. Vidare vill vi ha en särskild gränsvärdesnorm för buller från vindkraftverk. Bullernormer för industriom-

Fel! Okänt namn på

råden är nämligen inte lämpliga att följa när vindkraftverk byggs nära bostäder eller i rekreationsområdets närhet.

Utbyggnaden av vindkraft skall ske på dess egna meriter. Vi anser därför att det inte behövs några nationella planeringsmål för vindkraftens utbyggnad. Etablering av vindkraft skall inte heller främjas genom att vissa områden hävdas som riksintressen. Det är på sikt ohållbart att ha en allt större andel av energiproduktionen som är beroende av stöd eller kvoter för att leverera elström. Det enda rimliga är att vindkraften blir ett komplement till andra energialternativ, inte lösningen på den framtida energiförsörjningen.

Stockholm den 2 oktober 2005

Lars Lindblad (m)

Tobias Billström (m)

Maud Ekendahl (m)

Anne-Marie Pålsson (m)

Carl-Axel Roslund (m)

Peter Danielsson (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Margareta Pålsson (m)

Ewa Thalén Finné (m)